

Pla d'actuació desembre 2010 - octubre 2011

Consell Nacional del 18 de desembre de 2010

ESQUERRA TÉ FUTUR

1. El relat dels darrers quinze anys

El 1996, en el seu 21è Congrés Nacional, Esquerra encetà una etapa que reformulava el seu projecte estratègic, al voltant d'una direcció que aplegava totes les sensibilitats possibles. S'abandonava l'independentisme monotemàtic i es donava cos a un projecte d'esquerra nacional per la independència. Es tractava de ser fidels al llegat històric de Macià i Companys, de no dissociar la justícia social i la llibertat nacional, i d'articular un projecte per a tota la nació amb vocació de majories i inserit plenament en la centralitat política, amb capacitat d'influència social i amb vocació de govern. Esquerra havia superat, però, dues fites importants: era l'únic partit amb representació que el 1978 havia denunciat el marc limitador de la Constitució, tot abstenint-se, i havia assumit també oficialment l'independentisme per la via pacífica i democràtica en la Declaració ideològica del 1993.

Avançant pas a pas, l'èxit de la proposta —a la que contribuí notablement la subordinació de CiU i PSOE a les polítiques extremistes d'Aznar— es materialitzà el 2003, primer amb unes eleccions municipals, en les que Esquerra assolí prop de 1.300 regidors i regidores, i després en unes eleccions al Parlament en què va obtenir 23 diputats i diputades. Amb aquesta representació institucional, Esquerra esdevingué decisiva en el panorama polític del Principat i, després de gairebé un quart de segle de governs de CiU, els darrers vuit dels quals amb el suport de la dreta espanyolista del PP, apostà per un govern catalanista i d'esquerres junt amb PSC i ICV-EUiA. De manera que, seguint el fil roig de la seva història des de la Segona República, no només propicià l'alternança democràtica, sinó que es proposà imprimir un gir social i nacional a la governació del país, tot ampliant la base social del catalanisme, del centre cap a l'esquerra, i entre àmplies capes de la població fins aquell moment no concernides en la governació del país, unint, per sempre més, avenç nacional amb cohesió social.

A més, junt amb un ambiciós programa de govern, l'Acord del Tinell suposava que l'esquerra independentista unia esforços amb l'esquerra federalista per plantejar un nou marc de relacions entre Catalunya i Espanya, concretat en forma d'un nou Estatut que, tot mantenint intacte l'objectiu de la independència, servís per transitar gradualment cap a escenaris de major poder polític i de benestar social, fent compatible la construcció nacional i la construcció d'estructures d'Estat des de les institucions, per tal de preparar la construcció d'un estat propi en les millors condicions possibles. Aquesta era una aposta estratègica que, per altra banda, planteja la unitat del catalanisme com a mètode més eficaç i creïble per a l'avenç nacional que la simple pressió tàctica, "el peix al cove" que durant anys va facilitar la confusió de les aspiracions legítimes de Catalunya amb interessos tàctics transaccionables.

La perspectiva d'un salt qualitatiu en l'autogovern de Catalunya feu que la dreta política i mediàtica espanyola iniciés una ofensiva d'enderroc del govern catalanista i d'esquerres de Catalunya. La filtració de la reunió de Josep-Lluís Carod-Rovira amb ETA, a finals de 2003, portà una prematura crisi del nou govern. Les pressions del PSOE, a les portes d'unes eleccions generals a Espanya, van portar Pasqual Maragall a exigir el relleu del Conseller en cap. Tanmateix, el contrast entre una Esquerra renovada i atractiva —que va impulsar l'inici dels treballs per a la reforma de l'Estatut al Parlament— i un govern de l'Estat de dreta autoritària, antisocial i rabiosament centralista —que es manifesta amb la seva màxima expressió amb els atemptats de l'11-M— va portar Esquerra a obtenir 8 diputats i diputades a les eleccions generals de març de 2004. Finalment, la cambra catalana aprovà el 30 de setembre de 2005, i per àmplia majoria, el nou text estatutari, en el qual les propostes d'Esquerra en els àmbits econòmics, socials, culturals i nacionals van significar bona part de les innovacions del document.

Després, a principis de 2006, l'actitud innòcua del PSC i el pacte Mas-Zapatero en rebaixà el contingut significativament, atès que el text quedà desproveït d'aspectes significatius com el reconeixement de la condició nacional de Catalunya, un sistema de finançament just en la línia del Concert econòmic o el control de les infraestructures. Esquerra s'oposà a aquell pacte i a l'Estatut retallat, agafant el testimoni de la resposta ciutadana de la manifestació del 18 de febrer de 2006. Malgrat la contundència d'aquesta resposta cívica, Esquerra no va tenir èxit en l'intent d'arrabassar a un PSOE inflexible alguna millora de l'acord. El conjunt de forces del catalanisme, en lloc de plantejar una negociació unitària, prioritzen l'interès de partit, posant en qüestió un dels arguments legitimadors i fundacionals del Govern catalanista i d'esquerres: la unitat del catalanisme com a mètode negociador més legítim, més fort, més nacional.

A conseqüència d'això, els consellers i conselleres d'Esquerra foren exclosos del Govern. Esquerra havia liderat el debat i seva era l'autoria de bona part del text estatutari. Després de no poques vacil·lacions i d'una mala gestió del desenllaç d'aquest debat, que va desbordar la direcció, el partit preconitzà el «no» en el referèndum de ratificació. L'àmplia victòria del «sí» però demostra que Esquerra no va aconseguir fidelitzar gran part del seu electorat.

La crisi de Govern comportà un avançament electoral al qual Esquerra feu front amb una notable desmobilització del seu electorat. Sens dubte, el desenllaç del debat estatutari provocà un notable desencís i desorientació en àmplies capes de la població i també d'Esquerra que, com s'ha dit, havia estat el motor del procés i havia afavorit el govern a Catalunya i donat estabilitat parlamentària als socialistes espanyols a canvi d'un ambiciós programa socialdemòcrata i el compromís de respectar l'Estatut que aprovés el Parlament. Les eleccions al Parlament de la tardor de 2006 es presentaren, doncs, complicades. El partit va haver de posar tota la carn a la graella. Després que la direcció del partit fes la corresponent autocrítica, va saber transmetre a l'electorat un missatge d'unitat i d'assumpció de responsabilitats, fent una campanya de proximitat per escoltar i explicar amb quines condicions hom podia ser en un nou Govern. Gràcies a això, Esquerra assolí 21 diputats i diputades al Parlament.

L'acord, novament amb socialistes i ecosocialistes, suposà una renovada presència d'Esquerra al Govern. La plena vigència de l'aposta estratègica de 2003, però sobretot

el desig i compromís de culminar la tasca iniciada al Govern en el període 2003-2006 —això és, la necessitat de tenir una segona oportunitat per seguir exercint la nostra expertesa i capacitat de govern— van ser els principals motius del nou govern. Sense dubte, el gran repte de l'esquerra nacional continuava sent la necessitat de liderar des del govern les transformacions que el país necessitava, per tal de guanyar credibilitat i estima social per al seu projecte global. Aquest acord, però, es tancà amb una celeritat que contrastava amb el marge de maniobra pel que fa a possibles aliances exhibit durant la campanya electoral, sense prou divulgació del sentit polític d'aquest acord.

Durant el període 2006-2010, el Govern s'encarregà de desplegar tot el potencial de l'Estatut, així com un conjunt de valuoses polítiques nacionals, econòmiques, socials, culturals i territorials pel Principat, en un context de crisi econòmica ferotge, que ha dut el país a una situació molt crítica —sobretot a l'hora de garantir determinades polítiques socials, sanitàries i/o educatives. Però, segurament, el més important simbòlicament d'aquest nou govern fou el fet de tenir com a president José Montilla. Amb l'elecció de Montilla com a 128è president de la Generalitat, es visualitzà que l'ascensor social funciona a Catalunya, com demostra l'accés al capdavant del país d'un representant de la generació de nous catalans arribats de la resta de l'Estat durant les dècades de 1950-1970. Amb la seva decisió, Esquerra acabava d'una vegada per totes amb el fantasma d'una possible deriva lerrouxista a casa nostra. Per dir-ho amb una imatge simplificadora, el govern suposà el punt de trobada de classes populars i classes mitjanes d'origen castellanoparlant i autòctones, tot relligant amplíssimes capes de la nostra societat a un compromís amb el país que ben segur no tindrà marxa enrere.

Els signes d'identitat del nou govern havien de ser, doncs, la consolidació de l'alternança democràtica, la continuïtat del gir social i nacional iniciat el 2003 i l'ampliació de la base social del catalanisme, a partir d'un catalanisme de destí, que no mira ni l'origen ni la condició de les persones sinó sobretot cap a on volen anar. Que no distingeix per raó de llengua i que és conscient, a més, de la necessitat d'acollir a l'orgull de país molta gent procedent de la nova immigració, que té pendent de reconstruir la seva identitat. I que aquesta és una tasca que reclama paciència i molta constància. I un important programa social que només es pot desenvolupar plenament en el marc de l'Estat català del benestar. Per això la «prova del nou» amb Espanya no s'ha desenvolupat només en el pla estatutari, sinó en mostrar que el desplegament màxim que s'ha fet de l'Estat del benestar a Catalunya xoca frontalment amb les dependències polítiques i fiscals d'Espanya. El centredreta nacional mai hauria provocat amb les seves polítiques aquesta evidència.

Malgrat les dificultats associades a l'agenda política i econòmica, la gestió del Govern d'Entesa (2006-2010) ha merescut una valoració majoritàriament positiva de la ciutadania, com demostren les enquestes. El *soroll* que en molts moments ha caracteritzat un govern integrat per tres forces polítiques coalitzades, convenientment amplificat per alguns mitjans, també ha donat moltes *nous*. Durant aquest període s'han pogut evidenciar les limitacions i entrebancs que suposa per al nostre autogovern l'actual marc constitucional, com demostra la sentència del Tribunal Constitucional sobre l'Estatut. La darrera oportunitat, doncs, per als federalistes catalans per sortir del *cul-de-sac* de la via autonomista. S'ha governat amb determinació i fermesa a l'hora de negociar un nou model de finançament que retalla

un terç el dèficit fiscal i amb una certa idea de futur, planificant el territori i ordenant els recursos naturals del país; s'ha actuat sense sectarisme, desenvolupant el Pacte nacional d'educació i impulsant nou pactes en immigració, recerca, infraestructures i habitatge; s'han consolidat drets de ciutadania en l'àmbit de les dones, famílies, LGTB, joventut, infància, immigració, que han constituït un marc de garantia de drets civils sense precedents a Catalunya; s'ha cohesionat com mai el territori, cooperant amb els municipis, també els petits i mitjans, i posat fi a l'històric antagonisme entre la Catalunya rural i la metropolitana.

Però segurament el bé més preuat d'aquesta etapa ha estat la cohesió civil. Només una dècada enrere les consultes independentistes no haurien estat possibles perquè el clima de convivència i de normalitat amb què avui és percebut l'independentisme no existia. Independentment de la participació, depenent de la magnitud demogràfica i del perfil sociocultural dels municipis, les consultes han normalitzat enormement l'objectiu de la independència i han estat acceptades si més no com a expressió del principi democràtic. Aquesta és la principal victòria ideològica i estratègica assolida per Esquerra, reconeguda fins i tot pels més acèrrims adversaris. Segurament, és l'única força del Govern que en aquesta etapa pot exhibir una victòria d'aquesta naturalesa en posar a l'agenda política el dret a decidir, contradient totes aquelles veus que auguraven la fi del discurs nacional amb l'acord entre el PSC, Esquerra i ICV-EUiA.

Ara bé, és obvi que la gestió de Govern no només és perfectible sinó que s'han comès errades que no podem menystenir. Així, a tall d'exemple, després d'un ambiciós Pla Nacional per a l'Educació, aconseguit amb un ampli consens, la seva concreció en la Llei d'educació de Catalunya es va fer sense aplegar aquestes complicitats i amb un notori malestar per part de la comunitat educativa. De fet, el Govern havia plantejat com a sant i senya de les seves prioritats una triple "ema": metges, mestres i mossos. I probablement cap d'aquests tres col·lectius, malgrat ser part intrínseca de les prioritats del Govern i del gir social dels pressupostos, no van viure aquesta prioritització com a pròpia.

2. Les eleccions al Parlament 2010

Les eleccions catalanes del 2010 han comportat un molt mal resultat per a Esquerra. El pitjor dels últims vint anys, postergada a la cinquena plaça del Parlament. Cal admetre-ho sense paliatius ni disfresses. També s'ha produït una profunda davallada en el suport electoral per als tres socis de govern. Aquest resultat, coherent amb una seqüència estadística històrica d'enquestes, confirma la progressiva pèrdua de confiança en el partit iniciada ja l'any 2006, tant en intenció directa de vot com en la percepció d'utilitat (del 8,3% el març de 2006 al 2,9% l'octubre de 2010). Després de molts anys en augment, Esquerra ha deixat de ser la segona opció de molts votants: la simpatia ha passat del 14,6% el juliol de 2006 al 8,1% l'abril de 2010. En aquest mateix període, però, l'eix ideològic majoritari en la població continua en el centreesquerra. I han augmentat notablement els que es consideren només catalans i els que desitgen un Estat independent.

Cal agrair els 218.000 vots rebuts, que configuren una base electoral prou sòlida. Tanmateix, són el 52% dels aconseguits fa quatre anys. Moltes persones, votants

tradicionals d'Esquerra, tot i compartir els objectius, han volgut expressar en aquestes eleccions el seu disgust amb Esquerra, aplicar-li un correctiu que cal interpretar com una exigència perquè en el futur, ja fora del Govern, millori la manera de servir aquest objectiu. Un cop analitzats amb rigor els resultats electorals, cal trobar les causes explicatives, els factors d'ordre intern i extern que hi han influït, i extreure les conclusions necessàries amb l'objectiu de continuar treballant des del rigor, la seriositat i la humilitat, per aconseguir recuperar la confiança de la nostra societat en el projecte polític que representa Esquerra. El partit pot quedar noquejat, anar a la deriva i esperar un xoc de trens a les pròximes eleccions municipals i espanyoles o intentar sortir de la depressió i fer una sincera, descarnada i útil lectura dels errors comesos.

1. La divisió interna

Un partit polític és, entre d'altres coses, una representació de la societat, que permet traslladar dins d'una organització una part significativa dels interessos i dels debats dels grups socials als quals aspira a representar. El pluralisme i el debat polític vertebrat a l'entorn de tesis polítiques positives formulades explícitament és una realitat que enforteix les societats democràtiques i que permet créixer a les organitzacions polítiques que aspiren a representar amplis sectors socials d'aquestes. El pluralisme i el debat polític intern requereixen d'una cultura organitzativa que els vehiculi i d'una cultura política que permeti viure el pluralisme mantenint la cohesió interna.

Desgraciadament, Esquerra ha viscut un procés de debat intern mal gestionat. En lloc d'aprofitar aquests processos com una oportunitat, s'han viscut com un peatge no desitjat i han comportat uns resultats negatius, que han acabat per castigar la seva imatge i aparèixer lluny d'aquell partit que fa no massa anys il·lusionava, modern, amb un discurs renovador. Com a conseqüència d'això, en el 25è Congrés Nacional de 2008 es van arribar a presentar fins a quatre candidatures a la presidència i la secretaria general, fracturant la imatge de cohesió que el partit havia forjat a partir de 1996. Els fets demostren que, tal vegada, tot i la composició d'una nova executiva en què s'integraren opcions i persones que en el Congrés havien competit amb la candidatura guanyadora, la imatge de cohesió del partit s'havia ressentit i constituïa un llast pesant que s'ha mantingut fins avui mateix. Cal, doncs, una profunda reflexió sobre la gestió del capital humà a Esquerra, i de com millorar regles de joc i formes de fer que alhora garanteixin una organització democràtica de veritat, i per tant governable, i que no sigui una suma d'individualitats sinó un projecte col·lectiu.

2. Les contradiccions de ser un partit de govern

En un país en què, per raons històriques, la cultura democràtica encara és prou fràgil i epidèrmica, el segell d'honestedat en l'acció política dels homes i dones d'Esquerra no s'ha pogut traduir per aquestes mateixes raons en un plus d'excel·lència diferenciador. Ans al contrari, els múltiples casos de corrupció han generat desafecció, increment del desprestigi de la cosa pública i una universalització de tòpics reaccionaris contra la política. Certament, l'electorat demanda, i més en èpoques d'incertesa com l'actual, solvència, seriositat i rigor

en els seus líders i rebutja tota mena de discrepància pública, especialment si no se sustenta en el debat ideològic o estratègic, però alhora l'opinió pública és sensible a determinats discursos reduccionistes, que simplifiquen en excés els fets i els missatges emprats en contra d'Esquerra per alguns mitjans de comunicació privats i/o pels intel·lectuals que treballen al servei de la dreta econòmica i política. Així doncs, la veu d'Esquerra s'ha trobat emparedada sovint enmig d'una contradicció creixent: d'una banda, bona part del nostre electorat reclamava a Esquerra rigor i responsabilitat en l'acció de govern ("feina ben feta"); i de l'altra, aquests mateixos ciutadans també li exigien a Esquerra un perfil més nítid a l'interior del govern que, en qualsevol cas, podia posar en risc l'acció de govern demandada i la necessària imatge de cohesió. Aquests handicaps s'han vist accentuats per la presència al Govern, el que ha ocasionat una pèrdua de la seva frescor davant l'opinió pública.

3. Un Govern no compartit per tothom i mancat de relat

D'acord amb estudis demoscòpics electorals i postelectorals, una part significativa de la base social i electoral d'Esquerra no va compartir, el 2006, la decisió de fer de nou govern amb PSC i ICV-EUiA, sobretot pel fet que fos encapçalat per José Montilla, ja fos pel seu origen, manca de carisma o la seva vinculació al PSOE. La decisió de fer president Montilla, no pot ser considerada per si mateixa com a causa de la davallada electoral. En tot cas hem d'admetre que la seva actuació com a Molt Honorable, amb especial intensitat a partir de la sentència de TC, ha deixat a molts dels nostres electors del 2006 fortament insatisfets

Al mateix temps, el Govern no ha aconseguit explicar els seus objectius, l'estratègia i la voluntat de transformació social que es desprèn de l'acció de govern desenvolupada, fins al punt que només set anys després ha estat considerada per una bona part de la societat catalana com una fórmula esgotada i no adient per al futur immediat. Les expectatives generades, i en part idealitzades, s'han vist diluïdes per la manifesta dificultat d'explicar com l'acció de govern i la gestió de l'autonomia política ens apropa gradualment a l'objectiu de la independència, dificultats que s'agreugen per l'escassa voluntat de les tres forces que el constituïen per crear i socialitzar una cultura "de les esquerres catalanes en el govern" que generés prou mobilització i autoestima popular com per aplanar les dificultats que genera mantenir polítiques d'esquerra, especialment en un context, alhora, de manca d'experiència de governs de coalició.

La sentència del TC contra l'Estatut ha estat un cop fort per a la cultura compartida de les esquerres en el govern de Catalunya. Efectivament, el PSC sembla haver optat per un replegament ideològic cap a l'espanyolisme; ICV-EUiA cap a un federalisme utòpic, mentre que ERC s'ha afermat en el seu projecte independentista. El PSC ha baixat del tren i sembla esperar-ne un altre en sentit contrari mentre ICV-EUiA espera a l'andana un tren que mai no passarà per la seva estació, volent desconèixer que de federalistes, com s'ha comprovat repetidament, no n'hi ha a Espanya.

4. L'emergència d'altres opcions independentistes

Fins fa poc, Esquerra mantenia en exclusiva la imatge de marca independentista davant l'electorat. Però aquesta vegada ha hagut de competir, també, amb dues noves ofertes electorals independentistes, sorgides justament, en major o menor mesura, com a escissions d'Esquerra. L'independentisme avui és doncs un producte que ofereix diferents marques, per bé que la més útil i competitiva és Esquerra. Aquest fet no ha de ser vist necessàriament com un fet negatiu, sempre i quan l'aparició de noves polítiques explícitament independentistes permetin un eixamplament del vot i la representació parlamentària d'aquest projecte polític. Fins a cert punt, quan l'independentisme era quelcom marginal era lògic que una sola opció en detingués el monopoli. Però avui l'independentisme és transversal: hi ha independentistes fins i tot en partits que no se'n reclamen.

En una societat complexa com la catalana, l'independentisme no tornarà a tenir una sola veu pública. En aquest context, Esquerra no ha sabut marcar prou bé el seu espai. De cara al futur, Esquerra no es pot deixar arrossegar per l'agenda d'altres opcions, per l'*agit-prop* independentista. El futur passa per aprofitar aquesta oportunitat i reforçar els elements distintius respecte dels seus competidors: un independentisme d'esquerres i amb atributs, que treballa des del rigor, la credibilitat i la utilitat política al servei d'un projecte de país cohesionat i just socialment i econòmicament, avançat culturalment i civilment, sostenible, que impedeixi que el catalanisme polític en conjunt i l'independentisme en particular s'escori cap a l'univers polític, social i cultural conservador.

5. La convulsa agenda política Catalunya-Espanya

Com la legislatura anterior, la legislatura 2006-2010 ha estat excepcional i convulsa des del punt de vista de les relacions Catalunya-Espanya (desplegament estatutari, nou sistema de finançament...) i ha finalitzat fortament condicionada per la sentència del Tribunal Constitucional (TC), que ha retallat encara més el nou Estatut. El debat sobre l'*encaix* Catalunya-Espanya ha tornat a hegemonitzar l'agenda política aquests anys. La primera meitat del mandat amb l'*estira i arronsa* de la negociació del finançament, i la segona, a l'espera d'una sentència del TC que es preveia adversa. Així, bona part de l'obra de govern ha quedat en un segon pla, emmascarada per la transcendència d'aquestes qüestions, més quan s'ha evidenciat la incapacitat del Govern d'explicar l'obra de govern.

6. La crisi econòmica passa factura a les esquerres a tota Europa

Per arrodonir la tempesta perfecta, el context de crisi econòmica mundial ha afectat, com és lògic, els partits del Govern i ha aprofundit encara més el pou de la desorientació de les esquerres europees, immergides, totes, en un debat sobre com superar la crisi sense haver de pagar la penyora de l'escac i mat a l'Estat social del benestar forjat per la socialdemocràcia i la democràcia cristiana europea en la segona meitat del segle XX. Com se sol dir, el primer que para la galta és el primer que rep la bufetada, com demostra el fet que entre 2008 i

2010, dotze governs europeus han canviat (Regne Unit, Països Baixos, Itàlia, Txèquia, Eslovàquia, Eslovènia, Islàndia...), enmig d'un debat confús entre la responsabilitat de la crisi i les possibles solucions. La difícil situació que pateixen moltes famílies catalanes comporta, ineludiblement, l'allunyament de la ciutadania de les institucions i els seus dirigents, que perceben com a responsables de la situació que pateixen. I el buit que deixen les esquerres arreu l'omplen, de forma preocupant, fenòmens demagògics i populistes, com s'ha vist a Europa i ara mateix a casa nostra.

7. No hem sabut maniar en un mar de contrastos

Les eleccions, plantejades gairebé de forma exclusiva com un referèndum sobre la viabilitat o no de l'autonomisme després de la sentència del TC (d'aquí l'hegemonia en campanya de la proposta d'un referèndum per a la pròxima legislatura) ha estat un càlcul erroni.

A la vista del resultat electoral, es fa evident que Esquerra no va saber interpretar amb prou precisió quines eren les prioritats del nostre electorat. La major part dels missatges que van rebre els votants estaven centrats en la conveniència d'un referèndum, cosa que va deixar en segon terme les propostes programàtiques directament vinculades a combatre la crisi econòmica. Ens cal, doncs, disposar d'eines d'anàlisi i prospectiva molt més adequades que les actuals.

La disjuntiva autonomia-independència ha cedit davant d'una altra que s'ha revelat més urgent per a la majoria: la continuïtat o el canvi polític. En aquest context, CiU ha estat la gran beneficiada, en ser percebuda com l'alternança natural al Govern d'Entesa Nacional pel Progrés. CiU ha aconseguit que els dos dilemes plantejats es resolguessin a favor seu: davant l'eix esquerra-dreta, la resposta ha estat que la prioritat era la crisi. Davant la disjuntiva autonomia-independència, la resposta ha estat, Catalunya! En definitiva, CiU, una força de fronteres electorals àmplies, ha capitalitzat vot útil provinent de tot l'espectre ideològic. Però aquesta àmplia majoria no és homogènia, atès que molts dels seus vots procedeixen de votants tradicionals d'altres opcions polítiques, i esperen solucions a la crisi, a més que la federació sigui capaç de plantar cara a l'Estat. Però el parèntesi electoral és això, un parèntesi. L'esperit del 10-J no ha quedat sepultat per l'inici d'un nou cicle polític. El dia a dia demostrarà que el dilema autonomia-independència ha estat ajornat però no aparcat. La sentència del TC i les dificultats que aniran sorgint al voltant de debats com el Concert econòmic o la gestió dels aeroports demostrarà que s'ha produït un esclavissament de terres molt profund en les relacions Catalunya-Espanya, un esquinç sentimental que no es podrà solucionar amb una estratègia de perdedors: mirar de recuperar per altres vies les peces perdudes de l'Estatut, velles receptes com la «tensió controlada» que preconitza Artur Mas, reedició del peix al cove pujolista, o amb el paper innocu i invisible del PSC que, a tenor de la campanya electoral de Montilla, sembla com si no hagués decidit si juga amb l'equip de casa o amb el visitant. Menció especial mereix la bandera del Concert alçada per CiU en aquestes eleccions davant l'electorat. Més enllà dels primers passos enrere que ja deixen entreveure, caldrà seguir amb deteniment quina

serà l'actitud de CiU davant el més que previsible tancament en banda del govern espanyol i com interpretaran aleshores el Dret a Decidir que han preconitzat. El dia a dia demostrarà, també, que el centredreta guanya atiant valors que no practica, que no té receptes màgiques davant la crisi. I que si vol de veritat abordar reformes en profunditat, caldrà que estableixi, fora de la seva tradició, pactes nacionals com els que ha estat capaç d'impulsar Esquerra.

En aquest context, Esquerra ha patit pèrdues en tres direccions. Cap a les dues noves ofertes independentistes i cap a CiU i l'abstenció. Dues pèrdues a les quals caldria sumar la incapacitat per sumar nou electorat provinent de l'esquerra sociològica i/o alternativa i jove. I el PSC ha patit una fugida de vots cap a CiU, que Esquerra no ha pogut capitalitzar. El Baix Llobregat i el Vallès Occidental han deixat de ser els seus feus. Cosint els socialistes a la nació, Esquerra ha portat una significativa part de la seva base socioelectoral cap a posicions de major compromís nacional, però no ha estat en condicions de capitalitzar electoralment aquest fet, perquè es ressent de la manca de credibilitat global del seu projecte.

3. Panorama de futur i propostes

Feta l'anàlisi, Esquerra es veu en l'obligació d'iniciar un procés de reflexió interna que ens eviti de caure en els errors del passat i ens permeti apropar, un cop més, la nostra proposta política a les necessitats i anhels de la majoria de la societat catalana. Per això, és necessari debatre tant sobre l'estratègia com sobre les persones que han de dirigir el projecte en el futur i recuperar la confiança en una proposta creïble, de nou transformadora, compromesa amb els drets socials, independentista i profundament republicana. Només així Esquerra tornarà a ser el pivot de la política catalana, de manera que les nostres propostes s'incorporin a l'agenda política del Govern.

Esquerra és un partit inequívocament progressista, republicà i independentista, que treballa dia a dia i gradualment per arribar a construir les condicions òptimes per fer possible el dret a decidir. L'independentisme d'Esquerra neix d'una praxi política basada en la defensa de la llibertat, entesa com a plena autonomia de decisió i en el dret de les persones i els pobles a construir un espai públic que permeti la praxi d'aquesta llibertat, a través de la participació ciutadana responsable. Aquesta praxi política, que no és altra que el republicanisme, ens porta a defensar la llibertat col·lectiva del nostre país, a través de l'assoliment d'un estat propi, i a defensar els drets socials i individuals dels nostres conciutadans i conciutadanes. A través de l'exercici d'aquest dret tindrem el millor instrument per a avançar en l'assoliment d'un estat català del benestar, socialment just i nacionalment lliure.

Però Esquerra aspira a ser un partit de majories, gran i arrelat al país. Tot el que ens allunya de la majoria de la gent ens allunya de la independència. Amb voluntat de transformar la nostra societat i assolir cotes més altes d'autogovern fins a la sobirania completa. Un partit transformador ha de ser present a les institucions però també s'ha d'incardinar al cor de la societat, donant respostes a les necessitats de la ciutadania i, en conseqüència, enfrontant-se a les estructures econòmiques i polítiques que

dificulten una major socialització de la riquesa i lluitant en pro de la preeminència social dels valors republicans, dels de sempre i dels de nova generació.

Esquerra aprèn dels errors, és un partit rigorós. Només podrà servir el país amb eficàcia si l'organització és capaç de captar permanentment les aspiracions socials i, al mateix temps, incorpora el coneixement i la innovació que s'està generant arreu, bo i superant l'etapa en què la militància s'arreglerava al voltant de "personalitats" del partit per donar pas a afinitats, producte del contrast de les idees i de llur aplicació en l'activitat política.

Ara toca redreçar la situació i actualitzar tot allò que calgui per a continuar fent via en la nostra lluita per la justícia social i la llibertat nacional. Per això, amb caràcter immediat, el Consell Nacional insta l'Executiva Nacional a dur a terme les següents actuacions durant el període que va des d'ara i fins al proper Congrés Nacional:

1. Posada a punt de la maquinària i implicació de tot el partit en el full de ruta (desembre 2010-gener 2011)

Trobada durant el gener de l'estructura territorial amb l'estructura organitzativa nacional per avaluar el funcionament orgànic del partit, millorar la coordinació i implementar els canvis estructurals necessaris per tal de facilitar la implementació del projecte de l'esquerra nacional arreu del territori.

Més enllà de presentar, debatre i, si escau, aprovar aquest document de bases en el Consell Nacional, els principals dirigents del partit, encapçalats pel president i el secretari general, es trobaran amb les estructures i direccions territorials per compartir i bastir l'estratègia i les mesures concretes que cal emprendre en el futur.

2. Canvis immediats en la direcció (desembre 2010)

Caldrà abordar la renovació de l'Executiva Nacional, aprofitant tots els recursos humans del partit, amb voluntat d'obertura a totes les sensibilitats. Es proposa, doncs, de manera immediata fer canvis en la composició de l'Executiva Nacional per reforçar els objectius estratègics prioritaris i emprendre les actuacions proposades amb la màxima eficàcia i eficiència, aprofitant al màxim l'important i divers capital humà de què disposa el partit, vetllant per la paritat i amb una representació plural de tots els territoris a tots els òrgans del partit i les institucions on Esquerra té presència.

Aquestes actuacions han de propiciar canvis també en l'organització de l'estructura del partit i en la cultura de treball per adequar-la a les necessitats d'un partit eficient del segle XXI. A aquesta direcció se li encarrega engegar aquest Pla d'Actuació, liderar el repte de les municipals i preparar tots els passos per a un Congrés amplament consensuat.

3. Constitució del Grup d'Anàlisi de les Polítiques Públiques (desembre 2010)

Cal aprofitar l'experiència acumulada durant 7 anys al Govern de la Generalitat i dels millors quadres del món local per articular un grup operatiu que vetlli que cap dels avenços socials o nacionals aconseguits sigui retallat pel nou Govern i per, entre d'altres:

- Incorporar al nostre capital polític de futur l'experiència de govern,
- formular les prioritats de manteniment de les polítiques fetes,
- donar el suport al control de les polítiques que desenvolupi el nou Govern i l'impuls de les que han quedat per desenvolupar,
- analitzar les bones pràctiques i les que cal que no es reproduïxin en el futur,
- incardinació i suport al treball sectorial,
- teixir complicitats amb altres quadres situats en llocs decisoris d'empreses, sector públic o entitats socials.

4. Xarxa de complicitat amb la societat i el sobiranisme civil

Caldrà reforçar la xarxa de contactes amb els moviments socials i les estructures organitzades del sobiranisme civil per generar noves sinergies i complicitats amb el nostre entorn més pròxim. Es proposa la constitució d'un grup de responsables d'impulsar els programes externs vinculats als punts d'aquest document, coordinat periòdicament amb la permanent del partit. Promoció d'un espai de referència que, a la vegada que preservi i reconegui la memòria històrica d'Esquerra, dels seus i les seves integrants, vetlli per la seva difusió, impulsi la innovació i desenvolupi estratègies de complicitat amb d'altres espais de creació intel·lectual.

5. Pla de Grans Ciutats (gener 2011-)

Des de ja fa alguns mesos s'ha estat treballant específicament en els grans municipis —especialment els de la conurbació metropolitana de Barcelona— per tal de recuperar les posicions perdudes en les eleccions de 2007. Cal seguir aprofundint en aquesta línia, atès que és en aquests municipis on el missatge social pot tenir més incidència, més si tenim en compte que a les eleccions municipals la proximitat té major influència, i la nostra estructura de partit en aquests municipis ens permet arribar amb més facilitat a la gent.

6. Conferència Municipalista (març 2011)

Durant el març, en el marc de la Conferència Municipalista, caldrà endegar un procés per donar impuls al nostre discurs en vistes a les eleccions del mes de maig. Es tracta d'encarar amb prou garanties la propera campanya municipal, donant resposta a les cada cop més nombroses demandes dels municipis i la ciutadania.

7. Estructures municipalistes que permetin acords i candidatures unitàries

Tenint en compte la heterogeneïtat del mapa polític local i l'atomització del panorama de partits, es farà necessari potenciar l'instrument «Acord Municipal» com a vehicle per a possibles coalicions i llistes associades a Esquerra, així com d'estructures específiques que facilitin la unitat independentista en aquells municipis on es cregui necessari per tal de reforçar el nostre projecte.

8. 80è aniversari d'ERC: Conferència de Dones i Homes d'Esquerres per l'Estat propi (març-abril 2011)

En un marc dinàmic i de debat sostingut al llarg del temps, inici d'un procés de debat amb la societat civil i actors socials i polítics, conduït per Joan Manuel Tresserras i Josep Huguet, per tal que tots aquells catalans i catalanes d'esquerres que aspiren a la independència i a una organització política republicana ajudin a construir un discurs renovat d'esquerra nacional amb l'objectiu de redefinir i actualitzar el nostre projecte.

9. 26è Congrés Nacional

Es proposa avançar la celebració del Congrés ordinari al mes d'octubre de 2011, per relançar amb força el partit cara al proper cicle electoral i legitimar la nova aposta estratègica i organitzativa que el partit necessita. Es tracta de cercar el necessari consens al si del partit, a partir del qual fer compatible l'aprofundiment de la democràcia interna amb l'agilitat en la presa de decisions i el consens; l'autonomia local amb la unitat estratègica; el treball horitzontal i en xarxa amb l'expressió unitària inequívoca del partit; l'obertura a la societat amb la fidelitat a l'ideari que ha representat i representarà en el futur Esquerra Republicana de Catalunya. En aquest Congrés, en ser ordinari, es debatrà sobre persones, formes organitzatives i estratègies de futur.

5. Esquerra té futur

Esquerra complirà el pròxim mes de març 80 anys de vida. Es tracta d'una llarga i atzarosa història, plena de moments gloriosos i hores adverses. Per això, bo i admetent els errors comesos, i la necessitat d'esmenar-los, cal estar convençuts de la feina feta i que, més aviat que tard, Esquerra tornarà al lloc que li correspon, que tornarà a ser al darrere de tots els canvis polítics i socials del país. A més, és previsible que el pas del temps aportí la perspectiva necessària per valorar les transformacions operades aquests set anys. El temps acostuma a posar les coses al seu lloc, també allò que avui no es percep com un avenç substancial o no es posa en valor.

Esquerra ha d'apostar per la radicalitat democràtica, la transparència i l'austeritat per a superar la desafecció general que pateix la ciutadania. Haurà de treballar per la plena sobirania amb objectius clars, quantificables i possibilistes, que ens permetin superar el fracàs de l'Estatut —per bé que s'havia de provar— i el miratge de l'Espanya federal. Haurà de ser el partit més innovador per definir reformes en el model de l'Estat

del benestar que en garanteixin la seva supervivència i propostes creïbles de relançament de la prosperitat econòmica, única manera de sortir del pou on han caigut totes les esquerres europees bandejades per nous populismes. Haurà de ser, finalment, un partit cohesionat i obert, capaç de liderar aquest moviment social de manera efectiva sense convulsions ni processos estèrils que afebleixen el projecte independentista en el seu conjunt. Esquerra s'haurà de construir a partir dels conceptes republicans de democràcia, ètica i eficiència.

La nostra lluita és quotidiana, sortosament lluny de l'èpica dels nostres fundadors: Macià, Companys, Irla, Tarradellas... Els quals van patir presó, exili, repressió... Al seu costat, els nostres maldecaps no són res. Som una generació privilegiada que pot lluitar pels seus objectius de justícia social i llibertat nacional sense por de patir les represàlies que van viure altres generacions. Gràcies a la lluita dels que ens han precedit gaudim de les millors eines que mai hagi tingut una generació d'esquerra independentista. No hi ha lloc, doncs, per al desànim. Hi ha un temps per al debat i un temps per al combat.

Es poden qüestionar determinats errors o decisions. Però ningú no ha impugnat la nostra base ideològica, que continua intacta. Som el partit de l'esquerra nacional per la independència, d'aquells catalans i catalanes que volen i treballen per un futur de justícia social i de llibertat nacional. D'aquells catalans i catalanes d'esquerres que volen la independència de la nostra nació, de Salses a Guardamar i de Fraga a Maó.

Som i serem el partit de Macià i Companys, el partit d'aquells homes i dones que no es resignen a una autonomia tutelada, que aspiren a que Catalunya sigui un estat més de la Unió Europea, d'aquells joves conscients de la importància de defensar l'estat del benestar que hem heretat enfront aquells que breguen per erosionar-lo, de tots els que volem una societat més lliure i justa, el partit de tots els que som fidels a aquest poble i a la seva gent. I per això som molt conscients que Esquerra té futur, molta feina per fer, incomptables reptes a vèncer i un llarg camí per recórrer.

Consell Nacional d'ERC
Barcelona, 18 de desembre de 2010